

RĂSPUNDEREA PENTRU PREJUDICIUL CAUZAT DE ANIMALE (ART. 2014)

Marinela BEJAN

Departamentul Inginerie, Drept și Evaluarea Imobilului, Grupa D-2206, Facultatea Construcții, Geodezie și Cadastru, Universitatea Tehnică a Moldovei, Orașul Chișinău, Republica Moldova

Coordonator științific: **Angelina TĂLĂMBUȚĂ**, dr., conf. univ., *Universitatea Tehnică a Moldovei*

Rezumat: *Articolul investighează conceptul de responsabilitate pentru prejudiciul cauzat de animale, evaluând diverse teorii și perspective juridice în această privință. Lucrarea examinează criteriile de culpabilitate a proprietarilor de animale și rolul judecății în stabilirea răspunderii. De la perspective strict subiective la abordări mai obiective, care iau în considerare riscul inerent al anumitor specii sau comportamente ale animalelor, articolul explorează variabilitatea de opinii în domeniul legislației. Se analizează evoluțiile recente în jurisprudență și se sugerează direcții pentru dezvoltarea viitoare a legislației. Concluziile subliniază importanța unei abordări echilibrate între protecția intereselor proprietarilor și compensarea adecvată pentru victimele prejudiciului, propunând o flexibilitate în aplicarea legii pentru a răspunde mai bine la complexitatea și dinamica situațiilor în care animalele cauzează prejudicii.*

Cuvinte cheie: *răspundere delictuală, animal, prejudiciu, pază juridică.*

Introducere

În societatea noastră complexă și interconectată, interacțiunile dintre oameni și animale sunt inevitabile și deseori benefice pentru ambele părți implicate. Cu toate acestea, o realitate incontestabilă este că aceste interacțiuni pot duce uneori la prejudicii sau daune. În fața acestor situații, întrebarea esențială a responsabilității devine crucială: cine este responsabil pentru prejudiciul cauzat de animale?

Această problemă nu este doar una de interes legal sau etic, ci are implicații semnificative în domenii precum dreptul civil, asigurările, gestionarea resurselor naturale și chiar medicina veterinară. Pe măsură ce societatea noastră se confruntă cu provocări din ce în ce mai complexe în ceea ce privește interacțiunea om-animal, înțelegerea clară a modului în care este atribuită responsabilitatea pentru prejudiciu devine esențială pentru dezvoltarea unor politici și practici eficiente.

În acest articol, îmi propun să explorez diverse aspecte ale responsabilității pentru prejudiciul cauzat de animale, abordând chestiuni precum legislația aplicabilă, standardele de grijă, evaluarea riscului și distribuția responsabilității între proprietarii de animale, autorități și alte părți implicate. Prin analiza atentă a acestor aspecte, sper să aduc o mai mare claritate și înțelegere asupra acestui subiect complex și să contribui la dezvoltarea unor abordări mai eficiente pentru gestionarea interacțiunilor om-animal în societatea modernă.

În zilele noastre, majoritatea oamenilor au animale de companie, indiferent dacă acestea sunt mari sau mici, agresive sau blânde. Animalele de companie sunt integrate în viața de zi cu zi a proprietarilor lor, dar dacă sunt lăsate necontrolate sau nesupravegheate, pot reprezenta un pericol pentru alte persoane, de aceea Codul civil al Republicii Moldova stabilește o responsabilitate legală pentru prejudiciile provocate de animale.

Răspunderea civilă delictuală amintită mai sus se referă la obligația unei persoane de a despăgubi prejudiciile cauzate altora ca urmare a unor fapte delictuale extracontractuale, sau daune pentru care este responsabilă legal [4, p. 154].

Răspunderea pentru daunele produse de animale se include în categoria răspunderii civile delictuale și este reglementată în articolul 2014 din Codul Civil al Republicii Moldova.

Acest articol prevede că proprietarul animalului sau persoana care folosește animalul în timpul serviciului este responsabilă pentru orice daune cauzate de animal, indiferent dacă animalul a fost în paza sa sau a scăpat de sub pază. Obligația de a repara dauna cauzată nu va apărea, dacă prejudiciul este cauzat de un animal de companie predestinat activității profesionale, antreprenorială sau pentru obținerea de fonduri pentru întreținerea proprietarului, iar proprietarul animalului a asigurat grija cuvenită animalului, sau dacă prejudiciul s-a produs chiar și în cazul manifestării unei asemenea griji [1, art.2014 (1)].

Prin expresia „*în paza sa*” se înțelege capacitatea unei persoane de a exercita direcția, controlul și supravegherea asupra unu animal, iar prin „*scăpat de sub pază*” se înțelege situația în care animalul este eliberat și nu este sub controlul sau supravegherea păzitorului, cum ar fi când este eliberat de pe lesă sau smuls din mâna celui care-l păzește [2].

Din această normă rezultă că persoanele care poartă răspundere sunt *proprietarul* precum și *persoana ce se servește de animal în timpul serviciului*.

Conform alineatului 2 al aceluiași articol menționat anterior, „persoana care, prin contract încheiat cu proprietarul animalului, a acceptat obligația de a supraveghea animalul va fi considerată responsabilă pentru prejudiciul cauzat de acesta dacă nu poate demonstra că este nevinovată”. Astfel, acest aspect aduce în discuție ideea că o altă persoană care poate fi trasă la răspundere pentru daunele provocate de animale, pe lângă cele enumerate anterior, este *cea care a acceptat prin contract obligația de a supraveghea animalul*.

Prin urmare, indiferent de culpabilitate, persoana este responsabilă pentru prejudiciul cauzat de animal. Prezumția de nevinovăție se aplică în cazul prejudiciului unui animal domestic folosit în scopuri profesionale, chiar și atunci când se iau măsuri de precauție(câini de paza la fermă). Aceste prevederi se aplică și animalelor sălbatice/exotice aflate în custodie, sub supraveghere umană și drept de proprietate.

Pentru stabilirea răspunderii civile trebuie îndeplinite următoarele condiții: existența pagubei cauzate de un animal, animalul să se afle la momentul producerii pagubei sub supravegherea legală a persoanei care se urmărește a fi despăgubită, și o legătură clară între fapta animalului și prejudiciul rezultat. În plus, puteți solicita despăgubiri materiale și morale, cum ar fi deteriorarea sau distrugerea bunurilor, vătămarea integrității corporale sau a sănătății, afectarea onoarei sau reputației, și alte valori imateriale legate de persoană, de la persoana care deține animalul sau care are responsabilitatea de supraveghere.

În această situație, ar trebui să urmați acești pași:

- identificați informații despre proprietarul animalului;
- solicitați-i o declarație sau o explicație;
- estimați valoarea prejudiciului cauzat;
- prezentați probe precum declarațiile martorilor, înregistrări audio/video, fotografiile și rapoarte criminalistice;
- furnizați orice alte dovezi care ar justifica prejudiciul suferit.

Privitor la răspunderea proprietarului animalului, acest text de lege nu suscită mari neclarități atâta timp cât proprietarul, prin prisma alin. 1 art. 500 Cod Civil [1, art. 500 (1)], este persoana care are dreptul de posesiune, de folosință și de dispoziție asupra bunului, cu mențiunea că conform codului civil, animalele nu sunt lucruri, ele sunt ocrotite prin legi speciale, cu excepția cazurilor stabilite de lege.

Regula generală care se desprinde în acest sens este că proprietarul animalului va purta răspundere în orice caz de prejudiciul cauzat de animalul său.

O excepție inițială la această regulă derivă din alineatul 1 al articolului 2014 din Codul Civil, conform căruia proprietarul unui animal domestic utilizat în scopuri profesionale,

comerciale sau pentru susținerea stării de viață a proprietarului nu poate fi obligat să repare prejudiciul cauzat de animalul său, dacă poate demonstra că a manifestat o grijă adecvată pentru supravegherea animalului sau dacă dauna s-a produs chiar și în ciuda aplicării unei astfel de grijă [3, p. 170].

A doua excepție se deduce din al doilea alineat al articolului 2014 din Codul Civil. Conform acestuia, proprietarul nu este obligat să demonstreze că a transferat posesia animalului unei alte persoane, deoarece posesia poate fi confirmată prin orice mijloc de probă. În lipsa unei astfel de dovezi, posesorul este considerat implicit proprietar al bunului, cu excepția cazului în care poate demonstra că posesia a fost începută pentru altcineva.

A treia excepție stipulează că proprietarul animalului poate fi exonerat de responsabilitate dacă demonstrează că o altă persoană a acceptat contractual să supravegheze animalul.

Persoana responsabilă de supravegherea animalului poate fi exonerată de răspundere pentru daunele cauzate de animalul aflat sub îngrijirea, supravegherea și pază sa, doar dacă poate dovedi că nu este vinovată de neglijența în supravegherea acestuia.

Până la proba contrară, se presupune că responsabilitatea pentru îngrijirea și supravegherea cuvenită a animalului revine proprietarului, iar acesta poate fi eliberat total sau parțial de răspundere dacă va demonstra că obligația de supraveghere aparține unei alte persoane sau că a luat măsuri adecvate pentru îngrijirea animalului, respectând în același timp principiile generale de exonerare de răspundere civilă.

În situația în care vă confrunțați cu incidente implicate animale, vă aduc la cunoștință că disputele pot fi rezolvate pe cale amiabilă, iar în cazul în care nu se ajunge la un acord sau se întâmpină refuz, se poate recurge la medierea conflictului. Cererea trebuie să fie detaliată, inclusiv circumstanțele care au condus la daune, descrierea prejudiciului suferit și evaluarea acestuia. În plus, este recomandabil să solicitați, împreună cu recuperarea prejudiciului material, și repararea prejudiciului moral, care include suferințele fizice și psihologice endurete, precum și alte cheltuieli asociate cu acțiunea legală.

Este important să rețineți că termenul de prescripție este de 3 ani, începând de la momentul în care persoana vătămată a avut cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință despre existența prejudiciului și a persoanei responsabile pentru repararea acestuia.

Concluzie

În concluzie, responsabilitatea pentru prejudiciul cauzat de animale este un subiect complex și important în legislația civilă. Articolul nostru a evidențiat diverse aspecte legale și practici referitoare la această responsabilitate, inclusiv modul în care se stabilește vinovăția, excepțiile de la răspundere și modalitățile de reparare a prejudiciului. Este esențial ca proprietarii de animale să fie conștienți de obligațiile lor legale și să întreprindă măsurile adecvate pentru a preveni prejudiciul. De asemenea, este important să existe o înțelegere clară și transparentă între proprietari și alte părți implicate pentru a evita litigiile și pentru a facilita soluționarea amiabilă a disputelor. Studiul continuu și aplicarea practicilor legale relevante sunt cruciale pentru asigurarea unei gestionări responsabile a animalelor și pentru protejarea drepturilor tuturor părților implicate.

Pe lângă aspectele legislative este important să se sublinieze și necesitatea educației și conștientizării publicului în privința comportamentului responsabil în legătură cu animalele pe care le dețin.

În final, pot afirma că cooperarea între autorități, ONG-uri și comunitatea în general este esențială pentru promovarea unei abordări echilibrate și eficiente în gestionarea responsabilă a animalelor și pentru protejarea atât a intereselor oamenilor, cât și a bunăstării animalelor.

Surse bibliografice:

- [1] Codul Civil al Republicii Moldova, Nr. 1107 din 06.06.2002. În: Monitorul Oficial Nr. 66-75 din 01.03.2019, art.2014 (1).
- [2] BUREA O., *Cum acționăm dacă am fost victima unor prejudicii cauzate de animale*. Portatul Avocaturii de Afaceri din Moldova, 2017.
- [3] CHIRTOACĂ L., *Drept Civil. Teoria generală a obligațiilor*, Chișinău, 2015, p. 170.
- [4] DRAGOMIR M., *Noțiuni privind delimitarea dintre răspunderea civilă delictuală și răspunderea civilă contractuală*. În anele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, p. 154.